

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Câteva rectificări.

De I. Agârbiceanu.

I.

În coloanele acestui ziar s'a accentuat adeseori dela începutul războiului că ziaristica noastră a sărăcit, a decăzut, că producția literară la noi s'a împușinat dacă nu a dispărut cu totul. Din faptul că gazetele ni s'au redus la două sau patru pagini și că revistele literare au încetat să mai apară se scoteau argumente pentru a evidenția subreda noastră organizare culturală. Iată — se zicea — a fost deajuns o sguduire ca războiul de acum, pentruca să se prăbușească întreg edificiul nostru cultural, ca să ajungem mai rău decât unde am fost înainte cu patru-cinci decenii chiar.

Niciodată n'am putut mărturisi credința aceasta, pentrucă vecinic vor rămânea adevărate cuvintele cronicarului: Nu e omul stăpânul vremilor ci bietul om sub vremi. Nu dragostea noastră pentru cultura națională e vinovată la tânguirea de acum, ci vremile radical schimbate. Nu slăbiciunea noastră ci tăria vremilor ce bântuie ne-a adus în halul de acum. Sărăcia actuală din viața noastră culturală ar putea fi primită ca un semn rău, ca un simptom de decădere numai când ar fi urmat în vremuri de pace și chiar atunci s'ar putea afla adeseori alte explicații, fiind vorba de viața unui popor care trăiește în împrejurările în cari trăim noi. În împrejurările de azi cred însă că e de-adreptul o nedreptate să arunci neamului nostru o bănuială atât de gravă: că nu-i capabil să arate o viață culturală cel puțin atât de intensivă ca înainte

de războiu. Pentrucă sunt unii cari cred chiar că acum e vremea să ne organizăm, să facem chiar mai mult decât înainte de războiu, cari cred că acum e vremea pentru a trezi mai mult conștiința națională!

Să nu învinuim ci să cercăm a pricepe și împrejurările și pe noi. Să nu învinuim pentru ca să nu facem să se clatine un razim puternic în sufletul poporului nostru, încrederea în sine. Ce mângâiere va avea când îi vom spune că nu-i în stare să dea sau să susțină o presă bună, să arate o viață culturală intensă? Încrederea în el însuși nu va slăbi prin astfel de înfruntări? Să nu învinuim pentrucă dreptatea nu-i de partea celor cari se îngrozesc de aceasta secetă culturală, ci de partea poporului însuș, care face atâta cât poate. Învinuirea aceasta s'a adus de obicei cu ochii ațintiți la presa străină, la manifestarea culturală a altor popoare în luptă, și s'a zis: cum nu putem fi și noi la înălțimea lor? Cum se poate că revistele străine se înmulțesc, gazetele lor sunt mai bogate, pe când noi am început să dăm îndărăpt ca racul? Mi se pare însă că bogăția aceasta în viața culturală a altor popoare e numai la aparență. Alte popoare au avut și mai înainte o groază de reviste, de pildă, în cari se făcea puțină literatură, cari trăiau din ilustrarea faptelor, a întâmplărilor mai însemnate de peste săptămână. Ei bine, aceste reviste de când a început războiul s'au mărit, s'au îmbogățit și au răsărit altele noi după chipul și asemănarea celor dintâi, pentrucă războiul cu faptele lui a dat un enorm material aparatului fotografic după munca căruia trăiesc și se îmbogățesc aceste reviste. Dar literatură adevărată nu vei afla în ele mai multă decât

înainte de izbucnirea războiului, ba încă nici atâta.

Tot astfel alte popoare au avut o mulțime de ziare de bulevard, ziare cari trăiau din senzații, din descoperirea și urmărirea crimelor, furturilor și a scandalurilor. Ei bine, cum nu se vor fi îmbogățit ziarele aceste și nu se vor fi ivit altele noi de felul lor când niciodată lumea n'a fost așa de plină de noutăți ca acum? Reprezintă însă ele o bogăție reală în presa străină?

Noi n'am avut nici reviste nici ziare ca cele pomenite mai sus. Multe-puține câte am avut, publicațiile noastre trăiau, dintr'o hrană cu mult mai nobilă: din simțemintele cele mai curate, din ideile cele mai înalte ale neamului. Publicistica noastră nu făcea afaceri, nu umbla să câștige parale, ci făcea educația acestui neam, așa și atât cât o ajuta puterile. Se străduia să facă în rândul cel dintâi educația lui culturală, având convingerea că aceasta-i piatra de temelie în viața unui popor.

Ei bine, dar aceasta educație culturală prin presă s'a potignit nu numai la noi ci și la alte popoare mai mari și mai puternice, de când glasul tunului a început să înspăimânte văzduhul. Să nu căutăm numărul paginilor, să nu ne lăsăm înșelați de strălucirea ilustrațiilor din revistele și ziarele străine, ci să căutăm în ele ceea ce are preț vecinic: arta; să căutăm o poezie adevărată, o navelă, un roman care să rămână și pe după războiu, și vom vedea că vom afla foarte cu greu și arareori.

Propășirea culturală stagnează la toate popoarele, operele de artă așteaptă alte vremi

Sunt soldat...

După Al. Petöffi.

Sunt soldat, soldat gregar,
Deși opșitar,
N'am putut ajunge
Măcar caporal.
Dus-am în armată
Scumpe tinerete,
Le-am lăsat acolo,
M'am întors cu crețe.

Fost-am cu credință
Vecinic punctual,
N'am avut pedeapsă
Odată măcar.
Și ce-mi fu răsplată
Când m'au liberat?
Mă bătu pe umăr
Generalu 'nalt.

S. Tamba.

Aprecieri literare.

„Fiecare vers este o perla a literaturii românești. Volumul lui ar putea apărea în orice limbă, în orice literatură, și ar însemna o etapă literară”. (Emil Isac: Ion Broșu, Siluete, G. Tr. Nr. 276).

Ion Gorun spune undeva, că într'o literatură tânără scriitorul, ori e slăvit până la stele, ori — dintr'un început — e călcat în noroiul injurărilor. Literatura noastră băjbăie de pilde pentru ambele cazuri. Suntem un popor de entuziaști la moment, cunoaștem numai chiuituri în bucurie, sau răcnete în desperare, baritonul dispozițiilor statornice pare a ne lipsi; ne mângâiem cu gândul că suntem tineri, vorba lui Gorun.

Scriitorul acestor rânduri vrea să fie numai un palid ecou al celor vre-o câțiva cetitori ai literaturii ardelenesti desmetecite, unul dintre acei — acum — puțini, cari prea des trebuie să suporte maiestoaasa calificare a celor puțini „aleși”, bănuiala, că nu suntem în stare să înțelegem curentele rafinate „eterice”, „violet”, „rubinii” ale Apusului subțire. — Ne doare bănuiala asta, ne zăpăcește disprețul dascălilor noștri literari, cari — ca adevărați pedagogi — ar trebui să știe, că nimica nu-l respinge mai mult pe elevul ambițios, decât cuvintele das-

călului, aruncate peste umăr. Cuvinte și noțiuni aruncate peste umăr sunt prea dese noțiuni și imagini străine — pretinse moderne — cari prea ni se îmbie cu găleata, în loc să se țină cont de sărăcia duhului elevilor. Presupunând cât mai puține cunoștințe din partea publicului, fiți mai indulgenți în instruirea noastră și mai zgârșiți în dodonicele dvoastre aprecieri, iubiți conducători sufletesti ai noștri! Să mi se ierte ironia, nu e batjocura omului înbuibat, e amorul unui suflet, pe care-l doare zăpăceala, adusă în public prin aprecieri ținute în *termeni prea generali*, cu gesturi prea largi. Ca dascăl tânăr nu odată am stat în fața elevilor mei zăpăciți de vorbe prea grave, aruncate de pe un pedestal prea înalt. Fetele elevilor erau tot atâtea reproșuri mie, care prea țineam cont numai de cunoștințele mele „mari” și prea mă jenam să mă cobor la primitivitatea ascultătorilor mei. Să fiu drastic și lămurit: *sunt multe treptele educației noastre culturale*. Cel ce grasează între noi Românii ardeleni ca așa numit „inteligent” cu o cultură rafinată, acela de bună seamă în Paris va trebui să se ascundă cu modestie într'un colț al saloanelor cu cozeriile lor subțiri. Pentruce deci disprețul celor de sus, pretinși izolați și „neînțeleși” față de cei misera și necivilizata plebs?! Nu vă mirați, indulgenți cetitori, de amara-mi excursie, când încerc să analizez „recenziile” gazetelor noastre din ultimul timp. Fraze ca „Ardealul

mai bune. Și mi se pare că-i firesc să fie așa, sau mai bine că e fatal să fie așa azi când sufletul popoarelor e cutremurat și zguduit zi de zi de preocupări cu totul de altă natură.

Azi nu interesează decât scrisul în legătură cu fapta de pe câmpul de luptă. Azi fapta e atotstăpânitoare, nu cuvântul vorbit sau scris. Și să băgăm de seamă că tot ceea ce constituie superioritatea și bogăția presei străine față de a noastră, e singur trimiterea mai bogată, în vorbe sau chipuri, a faptei de pe câmpurile de măcel, a marelui dictator al zilelor noastre. Azi cuvântul nu-i decât sluga faptei, fie că se încheagă din el un articol prin un vers, o nuvelă, fie că ne dă o corespondență din cartierul presei.

Unde vom afla în toate aceste manifestări opera de educație culturală? Și din lipsa lor la noi cum ne-ar fi permis să tragem concluzia, că a fost șubredă organizarea noastră culturală?

Nu pot să continue alții mai puternici decât noi opera lor de educație culturală, pentru că sufletele popoarelor tremură azi de spectrul biruinței sau al înfrângerii, de întrebarea grea a morții sau a vieții. Spre nenorocul omenimei biruința nu o vor câștiga-o poezii cu volumele, savanții cu operele, filosofii cu teoriile ideale ori cât de drepte și frumoase ar fi, oricât de multe s'ar tipări acum în cursul războiului volumele nu ele vor pleca cumpăna într-o parte sau alta. Oricine simte că biruința o va da faptele forței, și cred că și mai mult direcția spre care va fi înclinat însăși evoluția vieții omenestii. Ei bine, dar numai de biruința asta se interesează azi indivizii și popoarele, și atunci cum să le vorbești la inimă, cine te va asculta cercând să atingi coardele care n'au nimic de-aface cu războiul? Dar mai e întrebarea că războiul te va lăsa chiar pe tine care vrei să faci educație culturală să scrii despre altceva decât despre războiu? Cred că fac rău toți acei cari zeflemisează vechiul adevăr că: în războiu muzele tac.

Nu s'ar putea însă să ne asemănăm cu alte popoare întocmai și susținând cel puțin o presă sau reviste cari să trăiască din raportaj și din ilustrațiile de pe câmpul de luptă,

care oferă acestor fel de întreprinderi material așa de bogat? Mi se pare că nu. Pentru astfel de întreprinderi ne lipsesc și oamenii pricepuți, și capitalul necesar, și cetitorii, și ne lipsește mai ales sufletul. Asupra oamenilor pricepuți și capitalului necesar nici nu mai mă opresc, pentru că lipsa lor e evidentă. Dar se va spune: cetitori am avea destui. Nu cumpără atâția revistele ilustrate străine cari nu aduc nici o hrană sufletească decât chipurile din bătae? Nu avem atâtea familii cari se plictisesc, cari însetează după o revistă ilustrată românească dacă nu după literatură românească? Ei bine, eu cred că adevărații sprijinitori ai publicisticii noastre sunt aproape cu toții duși în luptă, iar aceia cari cumpără azi produsele presei străine, au cumpărat și mai înainte și cu ei nu se va mări numărul abonaților noștri. Am avea abonați în cei cari se plictisesc, cari mor de urât? Dar pentru aceștia nu se plătește să-ți pui carul în pietri, ei nu merită decât să se plictisească; dacă în vremuri mari ca cele de azi n'au ceva mai bun de făcut să-i lăsăm să caște, pentru că chiar de vor ceti, cu nimic nu vor folosi neamului.

Însă chiar putând înființa astfel de reviste și ziare, având și puțința materială și dispoziția sufletească de lipsă, prin ele n'am duce cu nici un pas înainte opera culturală a neamului nostru, după cum publicațiile străine de acest fel nu servesc decât pentru ilustrarea faptelor de pe câmpul de luptă. Lipsa lor nu poate deci să constituie o sărăcie în viața noastră culturală.

Chestia internatelor noastre.

Arad, 21 Ianuarie.

Cele două articole apărute în acest ziar asupra internatelor românești din patrie au avut darul să deștepte deosebită interesare în largi părți, cari, în orice privință, au oarecari legături cu vr'un asemenea internat. În diferite orașe și orașele, unde ființează internate românești, cei interesați, direct ori indirect, au dat articolelor noastre tălmăciri foarte divergente. Se

ce face aluzie la actualitatea, care l'a știut impresiona și pe clasicul ironic Anatole France împreună cu toate celebritățile Europei, i-a însuflețit sau desnădădușit, neatins de aceasta prodigioasă nenorocire numai d. Broșu a rămas în poeziile publicate în diferite reviste în mare parte cu ani înainte de războiu și scoase în volum, când fluvii de sânge, stors din inimi de voinici, strigă la cer, poetul-teolog, liniștit „sărută cu buzele-i de pară Dantela mânei albe, tresărind La tainicul atingerii fior, Din casa cu colonne la pridvor...” Colonnele la pridvor și stâlpii din tranșee! Poate să fie suflet de artist senzibil poetul, care „arde pachetul de scrisori, Căci totul poate-a fost numai o minciună”,Și n'cobitoarea liniște, duioasă, Siniți deodată pleopa-i tremurând... Și-a plâns în revărsatul trist de zori Lângă cenușa moartelor scrisori...”?!

Europa arde și d. Broșu își bocește „pachetul de scrisori portocalii, albastre, violete...” Risul tencatis?! Departe de mine de a-i dicta poetului cum și ce să simtă, ca public cetitor — care pretind ca sufletul scriitorului de o senzibilitate potențată să exprime, ceea ce eu simplu muritor nu sunt în stare — trebuie să primesc cu aversime poezii lirice anahronistice. Scriitorul întotdeauna trebuie să fie tălmăciul multimei, fie mulțimea aceea poporul primitiv, fie intelectualul cel mai rafinat, scriitorul de sexul neutru este un monstru. Atâta despre potriveala apariției unui volum, care a răsunat în eterul violet. Dr. Ioan Baciu.

zicea că unul ori altul dintre articole vizează un anumit internat de băeți ori de fete și pe urma acestor părelnice fixări se aduc acuze, neîntemeiate, față de persoane.

Cetitorul nepreocupat însă, după citirea articolelor cu pricina, a putut să constate numai decât, că articolele noastre n'au cuprins acuze personale și nu s'au raportat la vr'un anumit internat, ci au elucidat unele defecte, de cari, fără îndoială, în măsură mai mare ori mai mică, pot suferi toate internatele noastre.

Este mai presus de orice îndoială justă dorința, ca alimentația în internatele noastre să fie neexceptionabilă și oricare român cu sinceră iubire pentru neamul său va trebui să râvnească, ca educației morale sufletești să i se dea în internatele românești cea mai intensă atențiune și îngrijire. Și cum desăvârșirea în orice instituțiune omenească poate fi numai un ideal spre care năzuim, e lucru prea firesc că și la internatele noastre românești se vor arăta multe de îndreptat pentru asigurarea progresării spre desăvârșire.

Noi am discutat teze și probleme, cari au strânsă legătură cu întărirea noastră națională, nici decum n'am vizat persoane. Fac deci rău toți acei, cari caută nod în papură și ori ridică acuze personale ori se constituie supărați făcându-se că iau apărarea cuiva împotriva unui atac închipuit. Și fac rău de tot mai ales conducătorii internatelor, dacă dânsii umblă să afle pe autorii articolelor în scopul de a-i arăta în lumina unor critici supărători, în loc de a fi convinși de scăderile inerente tuturor instituțiilor sociale căutând pe urma acestei convingeri să afle defectele, cari sigur vor fi, la internatele lor, și să le îndrepte în măsura putințelor omenestii.

Fenomenele, cari ni se relatează în legătură cu discutarea în acest organ al problemelor din chestiune ni-au produs nedumeriri dureroase. Este oarecare dosă de boală în societatea, care nu poate mistui critica obiectivă și această stare sufletească îngreunează posibilitatea progresului obștesc. Ziarul nostru a eliminat din publicistica română dela noi veninul atacurilor și învinuirilor personale, dar nici decum n'a voit să suprimă prin asta dreptul criticii obiective, fără de care nu este propășire și îndreptare.

Restabilind aceste adevăruri dăm expresiune convingerii că susținătorii internatelor românești nu vor atribui articolelor noastre cu pricina intențiuni lăaturalnice, ci privindu-le ca avertismente obiective și binevoitoare vor face tot posibilul pentru înlăturarea defectelor, ce ar constata la internatele lor dând însemnătatea cuvenită alimentației și educațiunii morale sufletești în acele internate.

literar” începe a se desmeteci din formele înguste, scriitorii ardeleni simt și dânsii că opera lor nu poate fi numai atunci trainică, dacă este în strictă afinitate cu cultura națională”, ne face să tresărim puțin astăzi, când întreaga Europă își face grandiosul „aufmarsch” la entuziastele melodii ale imnurilor naționale. „Mi-e nu știu cum, să scriu despre artă și artiști, azi și cât vor mai dăinui zilele de azi. E, par'că, o impietate să facem gură, când avem atâția morți în casă... Să facem gură, noi invalizii, femeile și teologii, cari am mai rămas pe acasă?” Îndreptătit, dar prea discret reproș la adresa dlui Broșu, dar mai ales la constatările extreme de exagerate ale dlui Emil Isac. O carte care „sfidează actualitatea” poate să mai „însemneze o etapă culturală, în orice limbă, în orice literatură”?!

Nu observi, dle Isac, cum sfidezi și dta bunul gust, cum disprețuiești inteligența publicului cetitor — formeze-l acela chiar numai „invalizi, femei și teologii”? Noi, cari totuși ținem la aceea ca opera scriitorilor ardeleni să fie în strictă afinitate cu cultura națională, spre nenorocire încă nu aparținem acelei lumi, care citește prea mult, pentru că se mai știe gândi — cum spune O. Wilde — ne oprim la apariția unei cărți, menite să „însemneze o etapă culturală” și ne gândim întrebându-ne: a fost lipsă de cartea asta, sau putea să rămână încă nouă ani în masa scriitorului?

Răsfoiți volumul cu coverta în culoarea nădejdi și nu veți afla numai o singură poezie,

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiile necesare (locul nașterii, regimentul, vârstă și fapte răsplătite cu medalia respectivă)

Funerariile episcopului Hosszu.

(Dela corespondentul nostru.)

Gherla, 18 Ianuarie.

„Sfârșind curând, a trăit ani îndelungați”. Aceste cuvinte ale apostolului Pavel, îmi vin în minte, cugetându-mă la apostolatul scurt și la viața bogată în fapte a arhierelui Vasile, episcopului Gherlei, răposat în Budapesta în preziua Anului nou al bisericii răsăritene și al poporului românesc, tocmai în ziua când i se aduceau omagii și era felicitat de toți cu prilejul Anului-nou și sf. Vasile.

Abia păstori 4 ani vasta dieceză a Gherlei, cu sănătatea sdruncinată deja înainte de ocuparea scaunului episcopesc de Gherla, vizită dieceza toată, toate centrele, și aproape toate satele, ducând pretutindeni pace și lumină, mângâiere și putere. Pretutindenea lăsa urme neșterse în inimi, urme în parolii, întocmiri, îmbunătățiri, porniri spre reculegere, întărire și înnoirea vieții.

Peregrinajul lui, vizitația canonică, făcută poporului său de pe toate apele și munții și șesurile, în Maramurăș, Sălăgiu, Solnoc Doboca și Bistrița-Năsăud, a fost prilej de nouă credință și lumină.

Nu-i aci locul a fixa ce a făcut, ce a început în Gherla, cu seminarul, preparandia, reședința, catedrala, apoi în toate centrele, Deș, Bistrița, Năsăud, Baia-mare, Șimleu, Sighet...

Era mare lumină și mângâiere în casa noastră, în dieceza noastră, la neantul nostru și mare pornire spre bine... Dar... Părintele nostru nu era sănătos, și o umbră, o durere, își așternă conturile înainte pe toate sufletele cari știau, că boala episcopului așteaptă, așteaptă, dar nu cedează.

Când biserica și neamul, și toate cele începute, și patria și mari și mici, aveau lipsă mai mare de el, în epoca războiului mondial, cu mari succese și nenumărate jertfe pentru noi: chiar atunci el se stinse, și se duse, ca să fie deplină jalea caselor noastre, a bisericii, a neamului.

Ilustritatea Sa Ioan Georgiu, prelat papal, vicar episcopesc, a luat toate măsurile necesare. Duminecă, la 11 ore a sosit la reședința răposatului nemuritor. Telegramme de condolențe vin din toate părțile. Cununi din toate părțile. Partidul național a trimis o telegramă prin Dr. T. Mihali, deputat, president al clubului parlamentar, un anie al episcopului neuitat.

Cu trenul de 8, au sosit Duminecă, din partea partidului Dr. Teodor Mihali, însoțit de Dr. G. Tripon, Dr. Ioan Kerekes, aducând o prea frumoasă cunună pe cosciugul defunctului, tricolor național.

Il. domn Ioan Georgiu, a luat toate măsurile în legătură cu înmormântarea. Acest bărbat, în mijlocul doliului general, își face impresia stălpului rămas în picioare, care a guvernat dieceza și sub episcopul I. Szabó, cu înțelepciune și multă experiență.

Aud. că peste câteva zile Consistorul se va întruni și va alege iarăș unanim de vicar, pe durata interregnumului tot pe bărbatul probat de mai înainte, care avea în timpul din urmă toată puterea din partea episcopului răposat, în toate afacerile diecezane.

La 11 $\frac{1}{2}$ ore a sosit de către Cluj-Budapesta, aducând sarcofagul de metal al scumpului defunct. Un public imens așteaptă la gară deja de mai multe ore. Copii de școală și toate societățile cu drapele. Membrii consistorului și mulți preoți în ornate, în frunte cu d. vicar Ioan Georgiu prelat papal. Se oprește trenul. Cadavrul marelui defunct e însoțit de Ilustritățile lor: Dr. D. Radu, episcopul Orășii-mari, Dr. V. Frenț, episcopul de Lugoj, de multe rudenii, Dr. Kiss, Ciceronescu, Grigorie Pop, o delegație a orașului Gherla, care-l însoțește din Budapesta deja. La gară, pontificând d. episcop Frenț, s'a făcut panichida.

Cosciugul se ridică din tren, se urcă în trăsura funebrală, se acopere toată cu nenumă-

rate cununi mari, frumoase, fante mari, în toate colorile, multe în tricolor românesc. Cortegiul pleacă și publicul imens la catedrală, unde în ornat, cu mare asistență, așteaptă episcopul Dr. D. Radu. Totul se oprește și înainte de a intra în biserică, episcopul Dr. D. Radu, ține o scurtă, și emoționantă cuvântare, pornind dela cuvintele: „Binecuvântat e cel ce vine întru numele Domnului”. Intre lacrimi și cântări intrăm după cosciugul împodobit cu mulțime de cununi, în catedrala tixită de lume. Încă o scurtă rugă, cu duioase cântări și cosciugul se așează pe catafale.

Să nu uit un fapt. Intrând trenul cu cosciugul defunctului pe teritorul diecezei de Gherla, la toate gările era așteptat de preoți în ornate, cu prapuri și mulțime de popor pe tot locul.

Boala.

Înainte cu 4 ani episcopul Vasile venise la Budapesta în afaceri și cu acest prilej consultase pe Dr. Bilasco, vechiul său prieten, într'o boală ce până aci își închipuia că o are. Dr. Bilasco se convinsese îndată că e vorba de o boală primejdiaasă, dar voia să scutească pe episcop de o diagnosă surescitantă și îl sfătui să consulte pe prof. universitar Dr. Korányi, o celebritate pentru boalele interne. Profesorul spuse, că sunt unele simptome de boala de inimă și-l sfătui pe episcop să facă o cură îndelungată la vre-o stațiune balneară, sau într'un loc de vilegiatură unde să aibă liniștea recerută. Episcopul trecu atunci în sanatoriu din Városmajor și aci de fapt se simți după câteva săptămâni mai recreat: dorul de muncă nu-l lăsa mult la locul acesta de liniște și veni iarăș la agenedele lui multiple, — unde desfășură cu nouă energie și putere de muncă activitatea sa întreruptă de câteva săptămâni.

Medicul însă îl făcu atent că boala îi e din cale afară grea, și-i recomandă să se cruțe și abțină dela orice muncă încordată.

Dar episcopul abia ascultă cuvintele acestea spuse mai mult de un prieten duos decât de medicul îngrijerat, — căci avea pe atunci un mareț plan care voia să-l ducă la îndeplinire chiar și cu primejdiura din nou a sănătății sale. Era vorba de vizitația canonică a Maramurășului, cel mai mareț act al păstoririi sale din dieceza Gherlei, dela care aștepta regenerarea unui mare țint românesc și trezirea la o nouă viață a acestui istoric pământ.

Cu o suită strălucită, încunjurat de oameni entuziasmași pentru o mare cauză porni ca un cuceritor spre platuri cari așteptau de un veac sosirea Arhipăstorului.

Din peana regretatului prof. seminarial din Gherla Dr. V. Moldovan au ieșit pagini de valoare asupra acestei vizitații, cari vor grăi cu mărire despre pasul acesta epocal întreprins de episcopul Hosszu în țara lui Dragoș-Vodă.

Cât de dureroasă a fost apoi vestea îmbolnăvirii episcopului întâmplată către sfârșitul acestei vizitații, și ce mare îngrijorare a deșteptat în turma sa credincioasă și în întreg poporul românesc.

Merse din nou la Budapesta, apoi la Viena. A consultat mai multe celebrități medicale, cari au constatat din nou, că boala s'a agravat și episcopul are neapărată lipsă de liniște și recreare.

Dormie de a-și vedea opera deplină, se hotări, ca timpul de recreare să-l petreacă la mănăstirea Nicula. — căci ridicarea acestui loc de tradițională evlavie și alipire a poporului nostru față de instituțiile sale voia s-o săvârșească până ce mai e încă în viață. Aci îi ajunse din nou boala și chemat de medicii săi, pleacă la Balatonfüred, unde abia stătu câteva săptămâni, căci la aparență, iarăș i se făcu bine. Veni la Budapesta și se hotări să rămână aci, până ce se va însănătoșa deplin. În casele Dr-ului Bilasco își aranjase cvartirul, ca să fie pururea lângă acest prieten nedespărțit cel îngrija cu atâta devotament.

Ceeace a urmat, publicul nostru o știe din comunicatele dureroase ale foilor.

— Mor — zicea de mulțori Dr.-ului său — mor, dragă doctore, chiar aici pe capul tău!

Prietenului i se iveau lacrimi în ochi și nu știa ce să răspundă.

— Ai să te faci bine, numai nu lucra atâta. Mai lasă să rezolve actele și alții!

Cursul zilelor se precipitau și episcopul simți, că pentru el scăpare nu mai este. Dispune să i se aducă actele privitoare la clădirile monumentale din Gherla

proiectate de el și căuta cu lacrimi în ochi pe oamenii destoinici, cari să le ducă la îndeplinire.

În 13 Ianuarie se simția foarte slab și abatut. În societatea sa se află numai d. Ioan Varna, arhivar diecezan. După masă îl coplesii pe un moment somnul, fața îi pâlî, strălucirea ochilor se stinse, iar seara la 7 izbueni deodată:

— Nu văd, tremur, mi se bat ochii, chemați pe doctorul!

Doctorul Bilasco veni în grabă, prinse pe bolnav de frunte. O tremurare ușoară îl cuprinse și episcopul Hosszu înceta din viață.

Pe drum.

În 14 Ianuarie pe când umbrele serii se lasau pe străzile Budapestei, carul mortuar ducea sarcofagul cu rămășițele pământești ale Arhierelui spre gara de ost.

Prieteni și consăngenii cari veniseră la Budapesta ca să-i dea mortului cinstea din urmă, au plecat cu trenul accelerat în aceeaș seară.

Erau Il. Sa Dr. Tr. V. Frențiu, episcopul Lugojului, deputația orașului Gherla, (Durlia Kristóf și Dr. Pap Gusztáv), Rev. d. canonic capitular Gregoriu Pop cu secretarul, mai mulți prieteni și rudenii. La Cluj se asociază Il. Sa episcopul Dem. Radu, canonicul S. Ciceronescu, adv. diecezan Dem. Kiss, secretarul Dr. Gr. Pop și prof. din Beius Dr. I. Georgescu.

Din Cluj cu întârziere de 2 ore plecăm cu trenul de pe valea Someșului. Vagonul mortuar e încopciat la acest tren. Vreme posomorită. Fulgi de nea se aștern pe câmp și dealuri. O jale adâncă se coboară peste întreg cuprinsul. Atât de grea e conversația. Fiecare e atât de adâncit în gândurile sale! Ne pare că încă nu ne putem da seamă de groaznică nenorocire ce ne-a ajuns.

Iclodul mare e cea dintâi parohie de pe teritorul diecezei, care așteaptă cu trăpori cerniți sosirea aceluia pe care odată văzutu-l'a trecând cu mărire spre noua sa reședință. Clopotele bisericilor sună lugubru; cântările funebrale, repetă cu induioșare vecinica lui pomnire. În ochii tuturor se ivese lacrimi de adevărată durere pentru Păstorul bun și Sufletul nobil ce atât a iubit și suferit pentru toți.

Sosirea în Gherla.

Mulțime imensă așteaptă în gara Gherlei sosirea trenului. Orașul a luat dispoziții pentru susținerea ordinii, iar oamenii întreprizei au făcut pregătirile pentru transportarea defunctului în biserică parohială. La ridicarea sarcofagului Il. Sa episcopul Lugojului, îmbrăcat în ornatele arhieresti binecuvântă cadavrul, asistat de preoțimea gremială compusă din Il. Sa prepozitul Georgiu, canonicii Ivașco, Domide și diaconi Dr. Bolor protopopol Gherlei și Dr. Bob. Sarcofagul e depus în carul mortuar tras de patru cai și e acoperit de o mare mulțime de splendide coroane. Remarcabila coroană de lauri cu fundă tricoloră pusă pe cosciug în numele partidului național de d. Dr. Teodor Mihali, prezidentul clubului parlamentar. Corporații și instituții culturale își au reprezentanții lor: Partidul național reprezentat prin d. Dr. T. Mihali, Dr. G. Tripon, Fr. Hosszu-Longin, Dr. Kerekes; Reuniunea femeilor române venită în corpore, în frunte cu prezidenta dna V. Karșai. Institutele noastre culturale de aici: Seminarul teologic, preparandia de băieți, tinerimea școlară dela toate institutele din loc fără deosebire de naționalitate și confesiune.

Și a fost de față și cea mai tânără fiică a diecezei — preparandia de fete. E cel mai strălucitor mărgăritar din bogata cunună a opereii sale arhieresti și duioșia ce a inspirat-o prezența elevelor și a profesoarelor a stors lacrimi din ochii tuturor.

A făcut o excelență impresie telegrama și coroana depusă de soc. academică Petru Maior, al cărei membru de onoare a fost episcopul Vasile. Și mai ales un document viu e expresia aceasta de admirație a tinerimii noastre academice față de marele arhieru, care atât a iubit tineretul, nădejdea mare a unui viitor strălucit.

Orașul era reprezentat prin primarul Todorfi Lukács și senatul orașenesc, apoi institutul corector, judecătoria, gimnaziul de stat, spitalul militar, biserica armeană, claustrul franciscan, biserica reformată, comunitatea israelită etc. etc.

Cuvântarea episcopului Radu.

Cortegiul pleacă la orele 11 spre biserică parohială. Clopotele tuturor bisericilor sună, iar flamurile cernite vestesc sosirea dureroasă al celui mai iubit arhieru, ce a avut cândva această dieceză.

La intrarea bisericii parohiale episcopul Orăzii mari P. S. Sa D. Radu rostește o pătrunzătoare cuvântare în amintirea episcopului Vasile.

Sunt trei ani, a zis P. S. Sa, de când cu bucurie nedescrisă a primit această eparhie pe mirele ei iubit. Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului, ați exclamat atunci voi, și cu voi întreagă biserica. Niciodată însuflețire mai mare n'a cuprins neamul românesc, decât atunci când episcopul Vasile Hossu a intrat în această reședință. Ca un eliberator a venit în triumf și ca un mântuitor s'a dovedit în scurta sa păstorire. După cum soarele împrăștie întunerecul și trezește energia vieții, astfel a trezit acest Arhiepiscop la o nouă viață această întinsă eparhie. Și văzând cum cresc și înfloresc toate sub cărmuirea lui providențială exclamat-au toți: Bine este cuvântat cel ce a venit întru numele Domnului.

Tot cu aceste cuvinte trebuie întâmpinat și astăzi, deși jale adâncă copleșește sufletele noastre. El a trecut la vecinicie, dar opera lui trăiește pentru vecinicie. Ca un erou și-a făcut datorința în slujba ce i s'a încredințat, încât e vrednic să i se zică: Vno servitor credincios, peste puține ai fost credincios, peste multe te vom pune, intră întru bucuria Domnului tău!

După această avântată vorbire sarcofagul e depus pe catafalcul bisericii parohiale și întreg convoiul intră în biserică. Se citesc rugăciunile de deslegare și se întonează un nou: În vecl pomenirea lui!

Telegrame.

Viena. — Maiestatea Sa împăratul și regele apostolic cu adâncă durere a luat la cunoștință moartea episcopului gr. cat. Dr. Vasile Hosszu, și aducându-și aminte de activitatea bisericească și publică bogată în merite a defunctului, din prilejul acestei pierderi grave binevoește prea grațios a exprima capitolului sincera sa condolență.

Din prea înalt mandat: **Daruvári.**

Viena. — Din prilejul morții bunului și iubitului Arhipăstor Vasile, condolez din adâncul inimii capitolul, clerul și întreagă dieceza, și înalt cu smerenie rugăciuni fierbinți la Domnul pentru sufletul lui ales. — **Card. Scapinelli** (Nuntiatura).

Budapesta. — La vestea sguđuitoare a morții episcopului Vasile Hossu, mă întorc cu expresiunea condolenței celei mai adânci către veneratul capitol. În defunctul a pierdut patria și biserica sa un stâlp puternic. Cu durere adevărată îl jalește tot patriotul adevărat și fiecare prieten sincer al poporului românesc. Îi voi păstra cu devotațiune amintirea. — **Ștefan Tisza.**

Budapesta. — Cu adâncă consternare am aflat despre moartea episcopului vostru bogat în merite, Vasile Hossu. Primiți vă rog expresiunea sincerilor ane condolențe. — **Bela Jankovich.**

Cu adâncă emoțiune am primit vestea morții distinsului și binemeritatului arhiepiscop. În el am pierdut razimul puternic, fiul credincios al tronului și patriei, a cărui moarte lasă un gol de nesuplinit. Rog pe Măria Ta să binevoești a interpreta veneratului Capitolu atât în numele meu cât și al comitatului condolențe adânc simțită. Totodată fac cunoscut că la înmormântarea de Luni voi participa împreună cu vice-comitele comitatului. — **Conte Bethlen Balázs**, comite, comisar guvern.

Cu adâncă sguđuire am aflat despre adormirea în Domnul a neuitatului vostru arhiepiscop H. Sa episcopul Vasile Hossu.

Să-mi dea voie veneratul capitol catedral ca adânc simțind pierderea gravă, să dau expresiunea celei mai sincere condolențe. Binevoiască veneratul capitol catedral a primi expresiunea deosebitei mele stime. — **Dr. Balogh Jenő.**

Deplâng moartea episcopului Vasile, Vă mulțămesc că ați adus acasă osemintele lui, doresc că adormitul să odihnească în pace, iară clerul să se aleagă mângăiat — **Victor Mihali**, mitropolit.

Cu mulțămită iau la cunoștință mersul H. Voastre și al dlui episcop de Lugoj la înmormântarea de mâne în Gherla. Tălmăciți condoleanțele mele preoțimei întristate. Alăturându-mă la rugăciunile tuturor, doresc ca colegul nostru episcop răposat în Domnul să odihnească în pace. — **Victor Mihali**, mitropolitul de Alba-Iulia.

Adânc întristat de pierderea mult regretabilă a bunului și marelui arhiepiscop Vasile, vă trimitem condoleanțele noastre profunde. — **Capitolul din Lugoj.**

Primiți respectuoase condolențe la moartea marelui arhiepiscop. — **Ștefan Pop**, Arad.

Infrânți de nemângăiată durere pentru ireparabila pierdere a bisericii și a întregului neam românesc prin decedarea Ilustrității Sale marelui arhiepiscop și bărbat al neamului Dr. Vasile Hossu, episcop, în numele fondurilor grănițerești din districtul Năsăudului al căror mare protector și binevoitor a fost, trimitem onoratalui capitolu cele mai sincere condoleanțe. — **Dr. Pahone**, președintele adm. fondurilor năsăudene.

Părtaș durerilor și doliului diecezei de Gherla pentru moartea celui mai mare episcop al ei și a credinței românești exprim capitolului cele mai simțite condoleanțe pentru decesul marelui episcop. — **Vasile Halită**, vicar.

Asupra pierderii îndurate condoleanțe adânc simțite. — **Episcop Frentz.**

Cuprinsi de adâncă jale pentru moartea fostului nostru coleg și înaintaș ilustru în catedrală participăm cu toată inima la durerea bisericii și a neamului românesc întreg. — **Profesorii seminarului din Blaj.**

Pierdut-am părintele și stâlp și lumină, Dumnezeu ne aline. — **Familia Tripon.**

Exprim cele mai sincere condoleanțe la moartea arhiepiscopului nostru iubit. — **Familia Ion Mihali**, Maramurăș.

Primiți vă rog condoleanțele mele profunde pentru încetarea din viață a meritosului arhiepiscop Vasile. Eternă să fie memoria lui. — **Episcopul Ion.**

Deplâng cu biserica și neamul întreg pe marele arhiepiscop român, care a dus cu sine atâtea mari nădejdi de mai bine. — **Ariton M. Popa**, protopop.

Trecerea la cele vecinice a marelui nostru episcop Vasile Hossu tocmai în aceste ore grele, prin cari trecem, când biserica, neamul și patria, aveam mai mare lipsă de mîntea și inima lui, ne-a lovit amar pe toți. Cu adâncă durere ne asociem cu toții la doliul general al bisericii și a neamului. — **Dr. Leon Scribon**, protopopar comitatens.

Adânc sguđuți de vestea morții marelui arhiepiscop Vasiliu Hossu, venim a ne exprima cele mai profunde condoleanțe pentru pierderea ce a suferit dieceza Gherlei și biserica noastră greco-catolică. Azi și neamul întreg pierzând, din șirurile dintăi unul din cei mai valoroși și inimoși bărbați. — **Diracțiunea și corpiul profesoral al gimnaziului din Beius.**

În fața dezastrului complet deslăntuit asupra bisericii și neamului nostru prin trecerea la cele vecinice a marelui și mult iubitului nostru arhiepiscop și părinte Dr. Vasile Hossu, cu durere luăm parte la jalea adâncă a bisericii și neamului românesc. — **Preoții comitatului bisericesc și poporul credincios, Bistrița.**

Deplângem adânc întristați pierderea prea timpurie a iubitului episcop Vasile. — **Familia Dr. Alexandru Hossu.**

Rugăm primiți sincerele condoleanțe pentru pierderea prea sfîntitului episcop Dr. Hossu, pe care am avut onoare a-l număra între membrii direcțiunii și patronii institutului. La înmormântare în Gherla se va reprezenta o delegație. — **Economul.**

Deplângem pierderea imensă ce a îndurat întreg neamul și biserica română prin trecerea la cele eterne a marelui și mult regretatului arhiepiscop Vasile Hossu. — **Nicolau Zigre, Aloisiu Nyistor, Dr. Aurel Lazar, Dr.**

Iustin Ardelean, Iosif Diamandi, Georgiu Tulbure, Dr. Nicolae Zigre, Dr. Demetriu Kiss, Dr. Coriolan Pap, Dr. Nicolae Popovici, Andrei Horvath, Vasile Popovici, Ioan Baros, Dr. Savu Mark, Dr. Gregoriu Egry.

Funerariile.

Luni în 17 a. c. s'au îndeplinit ceremoniile eclesiastice cu mare pompă în biserica parohială din Gherla. Deja din preseara zilei sosiră preoți și mireni de pe întreg cuprinsul pământului românesc din această țară, iar trenul de dimineață aduce pe alții, mai ales din apropiere. Deputații sosiră, aproape toate corporațiile diferitelor societăți, instituții culturale, administrative și politice își trimiseră reprezentanții lor la înmormântare.

Niciodată n'a văzut Gherla atâtea lume românească, ca în aceste două zile și niciodată oamenii din așa depărtare nu au alergat aici. Din telegramele trimise, scrisorile, vorbele atâtor oameni se ridică un simptom, o dovadă strălucită, că episcopul Hosszu a fost atât de iubit de toți, cum nici un alt om nu va putea zice despre sine.

La 9 ore pornește convoiul dela curtea episcopoească din piața Gherlei. Episcopii parcurg strada principală spre biserica parohială, urmați de marea mulțime. Serviciul divin începe. Ilustritățile Lor episcopii Dr. Demetriu Radu și Dr. Valer Traian Frentz pontifică cu o strălucită asistență: Dr. Victor Smighelski canonic la Blaj, Ion Georgiu prepozit Gherla, Dr. Isidor Marcu canonic Blaj, Dr. Daniil Fireza canonic Lugoj, Dr. Ciceronescu canonic Oradea-mare, Dr. Victor Bujor paroh și protopopul Gherlei, Dr. Octavian Domide canonic în Gherla și alți mulți din toate diecezele provinciei mitropolitane unite.

Răspunsurile le-a susținut corul teologilor și profesorul de cant din Blaj d. Aron Papiu, duiosul cântăreț, atât de apreciat și iubit de răposatul episcop.

Biserica a fost până în capăt ticsită de lume. Delegațiile și reprezentanții diferitelor corporații și dicasterii de abia își aflară loc în biserică.

Lângă cosciug au ocupat locul rezervat rudeniile: Dna Frida Cirlea, Ion Hosszu protopopul Milașului, nepoții: Iosif Hosszu, Dr. Iuliu Hosszu, Ion Hosszu, Dr. Octavian Prie, Francisc Hosszu Longin, apoi d. Dr. Teodor Mihali președintele clubului parlamentar român cu doamna. La alt loc e preparandia de fete cu dsoara Livia Coroian și profesoarele, apoi Reuniunea femeilor cu doamna Victoria Karsai prezidentă.

Cuvântul funebreal l'a rostit d. canonic Dr. Octavian Domide, entuziastul orator, care atât de elocvent a relevat meritele regretatului episcop și cu atâtea duioșie și-a luat ultimul rămas bun.

A fost ca un vis acest scurt timp de păstorire a episcopului Hosszu — a spus oratorul. Nimic din vedere nu-i scăpa. Nu era cauză publică, care să nu-l preocupe. Deși simția cât de greu e bolnav, nu pregeta a merge la Budapesta la ședințele Casei magnaților, de unde pleca la delegațiuni în Viena și îndată la Supur la sfîntire de biserică. Părinte a fost, nu episcop. Ușa îi era deschisă pentru toți. Năcazurile unui neam întreg. El le-a purtat și n'a lăsat să-i scape momentul, care să nu-l folosească pentru ridicarea diecezei și consolidarea neamului. Ceeace El a făcut pentru dieceza Lugojului și a Gherlei o va spune istoria mai bine, decât o scurtă cuvântare cu acest dureros prilej.

Serviciul divin s'a sfârșit. Episcopul Radu cetește deslegarea din urmă, apoi sarcofagul e ridicat și așezat în cripta episcopoească din biserica parohială

Dorința defunctului a fost, ca numai provizor să fie așezat aci, căci ultima dispoziție i-a fost să fie transportat la mănăstirea Nicula, unde sub icoana Maicii sfinte, a făcătoarei de minuni să-și doarma somnul de veșnic după scurta Lui viață atât de bogată în roade.

Târziu după amiază s'a întrunit preoțimea și cei sosiți la înmormântare la masă în reședința episcopoească, iar la orele 4 au plecat cei mai mulți spre Cluj și Bistrița...

Coroane.

Cunună de lauri cu fundă tricoloră:

Iubitului și marelui prelat Vasile — Partidul național român.

(Fundă tricoloră) Scumpului nostru prieten — Familia Teodor Mihali.

(Lauri, fundă albă). Neuitatului nostru fondator părinte iubitor episcop Vasile — Corpul profesoral și elevii dela preparandia gr. cat. de fete, Gherla.

In semn de dragoste — Episcop Valeriu.

Fondurile grănițarești recunoscătoare: Marelui protector și binefăcător Dr. V. Hossu.

Doă splendide coroane dela familia Hossu, apoi: Casa magnaților, Văradă Arpád arhiepiscop din Kalocsa, Dr. Bilașco, Dr. Siegescu, orașul Lugoș, Neményi, consilier ministerial, orașul Gherla și o mulțime de particulari.

Familia Francisc Hossu Longin din Deva a depus un admirabil buchet de roze albe cu inscripția: „Franți și Elena”.

Orfelinatul din Sibiu.

Sibiu, 18 Ianuarie.

Mii de orfani plâng fără mângâiere, în brațele mamelor desnădăjduite și văduvite în cursul războiului.

Deasupra leagănelor atârnă mâinile înțeleștate și reci ale văduvelor cu ochii stânși de durere. Priveliștea e îngrozitoare. În fața tristei realități îi revine bisericii datoria sfântă de a alina durerile celor ferecați în suferințe.

Războiul, pe lângă multe calamități, e focul curățitor, care dă naștere ideilor și sentimentelor nobile de caritate creștinească, chiaguri care trebuie să ne adune într'un mănunchiu puternic pentru de a săvârși lucruri extraordinari, ca din marea de sânge nevinovat, vărsat pe câmpiile Galiției și la Isonzo să învie o lume mai frumoasă, mai ideală.

Nu e permis să stăm cu mâinile în sân și să așteptăm totul dela stat, care numai ajutat de totalitatea cetățenilor își poate împlini misiunea civilizatorică.

Conduc de acestea principii etice, Conzistoriul arhidiecezan din Sibiu în ședința sa din 4 Ianuarie v., a primit cu mare însuflețire și cu vot unanim propunerea făcută de subsemnatul de a se înființa un orfelinat în Sibiu și un fond pentru susținerea acelu orfelinat.

Ideia nu e nouă, ea a mai fost obiect de studiu și a ajuns până la Sinod, dar acum dela verbe am trecut la fapte. Doisprezece membri ai bisericii au luat inițiativa și ca 12 apostoli au tradus cuvântul lor în faptă, iar orfelinatul lor a fost primit ca bază al fondului pentru orfelinat.

Conzistorul arhidiecezan va apela deci de azi încolo la bogați și la săraci, ca toți să vie în ajutor cu obolul lor pentru acest scop sfânt și umanitar. Preoții noștri cari au fost pildă vie de jertfă la zidirea catedralei și seminarului, își vor face, credem, datorința. Învățătorii, acești muncitori nerăsplătiți, sperăm să fie la culmea datoriei, dând puțin dar cu inima curată.

Mult așteptăm dela corporații, dela comunitățile bisericesti și politice, dela fruntașii vieții publice, dela institutele noastre de bani și dela toată suflarea românească.

Pressa noastră a îmbrățișat ideea cu un entuziasm fără păreche și „Românul”, or-

ganul partidului național, a dat îndemnuri, cari au provocat cea mai caldă însuflețire la Români de pretutindeni. Avem deci nădejde că la toamnă să deschidem porțile unui nou așezământ cultural și de filantropie în centrul Metropoliei române ortodoxe.

Ne vin scrisori de încurajare și îmbărbătare de pretutindeni.

Dacă Dumnezeu e cu noi, cine va fi împotriva noastră. Lucrarea începută în numele sfânt al umanismului e însoțită de aprobarea unanimă a fiilor, neamului nostru. Nici jertfa lui Avel nu a fost primită mai cu căldură, ca jertfa ce vom aduce pe altarul neamului pentru fiii și fiicele celor căzuți în războiu pentru patrie și domnitor.

In hoc signo vinces!

Nicolau Ivan.
asesor conzistorial.

La Sibiu au mai contribuit pentru orfelinat:

Dr. Victor Groza	cor. 100.—
Bucur Boldea	100.—
Ilie Măcelar	100.—
Ioan Oțoiu	50.—
Alexa Manea	50.—
Nicolae Proștean	20.—

La oaltă cor. 420.—

(Deci la Sibiu până în ziua de azi s'a adunat în total: 4820 cor și 3000 Lei dela dna Ecaterina Iorga, iar la „Românul” suma arătată în numărul nostru precedent a fost 4866 cor. 78 fil.)

Pentru orientarea onoratului public observăm că dăruirile adresate „Românului” se depun imediat la „Victoria” spre fructificare, de unde la timpul său vor fi transpuse destinațiunii lor.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 18 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Deoarece nici în cursul zilei de ieri evenimente de importanță nu s'au dat, bătăliile dela Anul-nou din Galiția ostică și de pe frontul Basarabiei, despre cari din motive militare nu putem da amănunte, le putem socoti încheiate. Pe toate punctele frontului de o mie trei sute chilometri, am secerat cele mai desăvârșite succese. Infanteria noastră eroică, care întrece toate laudele sprijinită de artileria puternică a apărut toate pozițiile noastre, de multe ori față cu dușmanul preponderent. Marea bătălie dela anul nou, dată în partea nord-ostică a Austriei, începută la 24 Decembrie cu mici întreruperi a ținut douăzeci și patru zile. Multe regimente au fost în necontenit foc 17 zile. Ordinul de zi către soldații ruși, declarațiile prizonierilor și comunicate oficiale și semi-oficiale rusești din Petrograd a dovedesc că atacurile armatei sudice rusești au fost conduse de înalte scopuri politice și militare. Conform acestor scopuri, masele de oameni trimise împotriva noastră, au fost foarte numeroase. Fără să isbutească Rușii le cele mai mici succese, au pierdut în morți și răniți cel puțin 70.000 oameni, iar prizonieri am făcut peste 6000 soldați. Făcând o reprivire asupra armatelor noastre, în victoriile acestor lupte s'au făcut părtașe toate naționalitățile monarhiei. În Galiția ostică dușmanul a început noi concentrări de trupe. Alte evenimente înscannate la nord-ost nu sunt.

Pe frontul italian: Situația e neschimbată. Pe linia Dolomitilor, la capul de pod dela Tolmein și Goriza s'au dezvoltat lupte potentate de artilerie. Incercările dușmane îndreptate împotriva capurilor de pod și a pozițiilor noastre de pe coasta nordică a muntelui San Michel, le-am respins cu energie.

Pe frontul sud-ostic: Eri după amiază au început tratativele privitoare la depunerea armelor armatei muntene. Trupele noastre cari ocupaseră Vipazarul și Rijeca au încetat orice atitudine ostilă.

Evenimente marine: În după-amieza de 17 Ianuarie o diviziune aviatore a noastră a direcționat un puternic atac în contra Anconei, svârlind mai multe bombe grele a incendiat gara, stabilimentul electric și o casarnă. Canonadele vehemente îndreptate asupra lor din patru tunuri de apărare, au rămas fără rezultat. Toate aeroplanelor s'au reîntors teafere.

Berlin, 18 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Canonadele de pe toată linia s'au potențat în timpul senin. Lensul a fost din nou expus focurilor violente. În Flandria, lângă Dadizeele și Passchendaele, în luptă aeriană am învins două aeroplane engleze. Dintre patru soldați ai echipoi, 3 au murit. Lângă Medewich, la Moyeuvi, un aviator al nostru a împușcat un aparat francez. Conducătorul și observatorul mașinei i-am făcut prizonieri.

Pe frontul oriental: La sud dela Riga și Widsy, sprijiniți de întunec și viscolul cu zăpadă. Rușii au reușit să isgonească o avantgardă germană.

Pe frontul din Balcani: Nici un eveniment.

Budapesta, 19 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Ziua de ieri s'a petrecut în liniște. La Toporăuț și Boian pe sectoarele marginase dela ostul Cernăuțului, în zorile zilei de zi s'au dezvoltat noi lupte. Inamicul a atacat de patru ori după olaltă cu noi și puternice coloane, cari însă au fost respinse pe toată linia de către vitejile noastre trupe. Alte evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul italian: Spre nord dela capul podului dela Tolmein și la Lucerna am respins slabele atacuri dușmane.

Pe frontul sud-ostic: Cele mai noi comunicate anunță că la ocuparea Vipazarului trupele noastre au răpit 20 tunuri de oțel.

Berlin, 19 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Pe linia dela Iser, o mică coloană germană a năvălit într'un tranșeu dușman și a rănit o mitralieră. La vest de Lille până la teritoriul sudic dela Somme, de ambele părți s'a dezvoltat o vie acțiune explozivă. Noaptea aviatorii dușmani au aruncat bombe asupra orașului Metz. Până acuma nu s'au anunțat decât pagube materiale. Spre sud-vest dela Thiancourt s'a prăbușit un aeroplan dușman. Unul dintre personajul echipei a murit.

Pe frontul oriental: Pe linia de războiu nu s'a dat nici un eveniment. Diviziuni germane de aviație au atacat stabilimentele magazinelor dușmane și la Tarnopol stațiunile aeroplanelor.

Pe frontul din Balcani: Situația e invariabilă.

Constantinopol, 19 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general turc:

Pe frontul din Caucaz: Atacurile dușmane, cari au suferit pierderi considerabile în urma contraatacurilor noastre, le-am localizat pe întreg frontul cu ajutorul trupelor noastre de întărire. Cu toate atacurile dușmane vehemente și foarte puternice, cari au durat continuativ opt zile, situația generală este pentru noi avantajoasă. Alte evenimente de importanță nu sunt.

Budapesta, 20 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Violența luptelor din Basarabia s'a potențat. Afară de atacurile anunțate ieri cari s'au dat în ceasurile zorilor de zi, trupele noastre eroice și în deosebi regimentul de honvezi din Budapesta, până către seară au respins aproape în fiecare oră atacurile vehemente dușmane pornite cu forțe preponderante. În diferite puncte dintre Toporăuț și Boiana, în cursul luptelor vehemente, dușmanul a pătruns în tranșeele noastre; tot de atâteaori însă au fost respinși în lupte apropiate de baionetă, de către vitejii regimentelor noastre No. 6 și 30 de honvezi. Rușii au suferit pierderi colosale. În fața sectoarelor noastre zac sutele cadavrelor rusești, numărul cărora se urcă peste o mie. Linia de luptă a generalului Pflanzler-Baltin și linia continuativă spre nord a stat toată ziua sub focul violent

al artileriei dușmane. În Galiția ostică s'au dat lupte artileristice de scurtă durată.

Pe frontul italian și sudestic: Nici un eveniment de seamă.

Berlin, 20 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Pe întindere de câteva sute metri, întrebunțând bombe cu gaze asfixiante, aseară Englezii au atacat pozițiile noastre nordice dela Frelinghien. I-am respins, cauzându-le mari pierderi. Artileria dușmană a bombardat biserica din Lens. La Tourcoing un aeroplan al nostru dintr-o diviziune a împuscat un biplan dușman provăzută cu două mitraliere. Canonadele tunurilor noastre de apărare dela Iser au forțat aterizarea unui aparat dușman pe care l-am nimicuit cu focurile artileriei noastre. Ieri noaptea am aruncat bombe asupra stabilimentelor militare din Nancy.

Pe frontul oriental: Pe diferitele puncte ale liniei de război s'au dat lupte artileristice și mici ciocniri.

Pe frontul din Balcani: Nici un eveniment.

Constantinopol, 20 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general turc: Pe frontul dela Dardanele: La 18 Ianuarie șapte submarine, sub scutul unui cuirasat au intrat în golful Saros și au bombardat obuzierele noastre. Am răspuns canonadelor nimerind cuirasatul care s'a depărtat. În cursul dupăamiezii și-au repetat atacurile. Iscându-se foc pe vasul dușman, produs de tunurile noastre, s'au retras. Pe frontul din Caucaz: S'au dat lupte vehemente cari au finit până seara. Încercările rusești de ocotire s'au zădărnicit.

Impăratul Wilhelm la Niș

Berlin, 20 Ianuarie.

Agenția Wolff anunță din Sofia:

Exact la orele 12 d'amiazi s'a întâlnit împăratul Wilhelm cu regele Ferdinand al Bulgariei în orașul Niș pavoazat și frumos împodobit pentru aceasta ocazie. Un regiment de gală bulgar aștepta în peronul gării. După ce domnitorii s'au salutat foarte călduros, urcând în automobil, s'au dus în citadelă, unde au trecut în revistă trupele bulgare, macedonene și germane. Impăratul a dăruit regelui Bulgariei bățul de mareșal. Regele a numit pe împăratul șef al regimentului de infanterie bulgar Nr. 12.

Impăratul Wilhelm era însoțit de: generalii Fakenhayn și Mackensen, adjutanții: Plessen, Lyncker și Thelius, amiralul Müller și mareșalul de curte Reischach. Afară de aceștia au mai fost prezenți generalul Seekt și principele de Ioan Albert de Mecklenburg.

Regele Ferdinand era însoțit de moștenitorul Boris, prințul Cyrill, adjutanții Markov și Boiadieff, generalii Todorov și Tantilov, guvernorul Kutincev, prim ministrul Radoslavov și ambasadorul Ciapracicov. Efectul serbării a fost foarte imposant ajutat fiind și de timpul senin de iarnă.

Impăratul Wilhelm, însoțit de șeful statului major Falkenhayn a sosit la amiazi în gara din Niș unde a fost primit de către regele Ferdinand, moștenitorul Boris, prințul Cyrill, prim ministrul Radoslavov, generalissimul Jecov, șeful statului major Șostov, comandanții Boiadieff și Todorov și generalul Tantilov. Domnitorii s'au îmbrățișat și și-au strâns mâinile cu căldură. Onorurile au fost date de un regiment de gală. După obicinutele prezentări de rigoare, împăratul, regele și moștenitorul s'au dus cu automobilul în fortăreață, unde au fost așteptați de generalul Mackensen. Impăratul Wilhelm împreună cu regele au trecut în revistă trupele regimentului de casă cari au defilat în fața domnitorilor aliați. La trecerea în revistă a luat parte și un regiment german compus din diferite trupe. Domnitorii au rămas foarte satisfăcuți de revista trupelor. La 3 ore d. a. în marele palat s'a dat un prânz de gală de 46 tacâmuri, la care au luat parte împăratul, regele Ferdinand, moștenitorul Boris, prințul Cyrill, generalii bulgari, prim ministrul Radoslavov, generalul Mackensen și Falkenhayn. Seara s'a dat o masă intimă în compartimentul trenului împărătesc, iar la 7 și jum. seara împăratul a

plecat spre Germania. În cursul dupăamiazii întreaga populația a făcut domnitorilor vii aclamări. Intrevederii dela Niș i se consideră mare importanță politică. Pressa întreagă relevează importanța politică și militară a vizitei împărătești.

Se anunță din Sofia, că la trecerea în revistă a trupelor, cu ocazia vizitei din Niș, împăratul Wilhelm a arătat mult interes față cu trupele macedonene, compuse în preponderanță de foști revoluționari. A agrăit pe toți ofițerii și soldații; întrebându-i dacă sunt mulțumiți cu eliberarea patriei lor.

La sfârșitul revistei, împăratul Wilhelm, a dăruit regelui Ferdinand bastonul de mareșal german, spunând în limba germană că se simte insuficient de vitejia armatei bulgare și de munca avută cu ea, rugând pe regele Bulgarilor să primiască drept compensația armatei germane acest baston de mareșal. Regele Ferdinand a răspuns în limba bulgară exprimându-și mândria că armata bulgară poate lupta alături de glorioasa armată germană. Este convins, că lupta unită a celor două țări le va da posibilitatea să-și îndeplinească și ajungă scopurile îndreptățite. Regele Ferdinand numește pe împăratul Wilhelm șef al regimentului 12 de infanterie.

Biroul telegrafic bulgar anunță din Sofia: Cu ocazia vizitei sale la Niș, împăratul Wilhelm a dăruit la toți comandanții de trupe și ofițerii mai înalți bulgari crucea de fier cl. I. Pimul ministru Radoslavov a primit marea cruce a ordinului vulturului roșu, șeful cabinetului regelui, Davidovici, guvernorul Nișului Ciapracicov, directorul poștelor Stoianovici și a trenurilor Mortov au primit crucea de fier cl. II, iar șeful pressei Herbst, ordinul coroanei prusiene cl. II.

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Ianuarie 1916.

† **Elia Craclonoseu**, învățator pensionat în Duleu a răposat Vineri, în ziua de Crăciun, în etate de 75 ani. Odihnească în pace!

Nou docent la facultatea teologică din Cernăuți. Ni se scrie din Cernăuți: Colegiul profesoral dela facultatea teologică din Cernăuți a numit pe d. doctor în teologie și filosofie **Nico Cotlarciuc** ca docent pentru catedra teologiei practice devenită vacantă cu moartea **Dr. ului Teodor Turnavschii**. În 12 Decembrie și-a citit discursul de inaugurare la care a luat parte un public numeros, colegiul profesoral și studențimea teologică. — *M. B.*

Noul vicerege al Indiei. Din Londra se anunță că vicerege al Indiei a fost numit lordul **Chelmsford**, care la finea anului Martie își va ocupa noua slujbă.

Inundările din Olanda. Din Amsterdam se anunță, că insula Markon este inundată aproape în întregime. În orașul Markon abia se mai văd acoperișurile caselor și unele părți mai ridicate ale orașului. Restul insulei zace în apă. În noaptea inundării s'au petrecut scene înfricoșătoare. Multe case au fost săpate de valuri și duse la mari depărtări, abia câteva au rămas la locul lor. În multe case, valurile ce băntuiau cu furie au adus bărci de pescari. Aceiași situație se constată în diferite teritoare ale Olandei. Din Amsterdam și celelalte orașe se dau cele mai estinse ajutoare nenorocitei populații atât de primejduite.

Erupțiunea Vezavului. Despre cea din urmă erupțiune a vulcanului profesorul **Maladra** și-a făcut comunicațiile observațiilor făcute de stațiunea de observare a Vezavului. Dela 3 Ianuarie deasupra vulcanului s'au ivit raze luminoase produse de masa de lavă de pe craterul principal. Teritoriul acesta a fost acoperit de-o lavă la 30 m. înălțime și extindere de 4 klm. pătrați. În aceeași noapte s'a produs o erupțiune însoțită de-o groaznică detonătură. La 4 Ianuarie acțiunea explosivă a fost din nou foarte puternică și din ambele canale cadeau în masse gazurile și ploaia de cenuse. A treia

erupțiune s'a produs în 5 Ianuarie formând o pâlnie uriașă învăluită în fum negru. Deocamdată populația nu este amenințată pentru că evenimentele decurg în uriașul crater dela anul 1906.

Pustiirea orașului norvegian Bergen. Din Cristiania se anunță că orașul Bergen a fost prada unui groaznic incendiu care a pustiit tot interiorul orașului. Focul s'a produs într'un viitor îngrozitor care a estins focul în enorme proporții, astfel încât la 2 ore după ivirea flacărilor rămășițe întregi de case erau în flacări cari pustiiseră magazinele și stabilimentele de lem-nării și scânduri dela malul mării. Au ars muzeul, edificiul pompierilor, școli însemnate și întreaga strada dela malul mării.

Ca prin minune au scăpat edificiul primăriei, bursa și banca orașului, însă au căzut prada flacărilor edificiile redacțiilor **Tidend** și **Aftenblad**. Mulțumită ajutorului dat de pompieri, miliție și populație, vieți de om n'au căzut jertfă decât două. Focul a ținut toată noaptea. Pagubele se urecă la 50 milioane coroane. Orice comunicație de telefon și telegraf a trebuit intreruptă.

După Cristiania Bergen este cel mai însemnat oraș al Norvegiei. Situat la malul mării, cu străzile strânte prin ceece se explică groaznică estindere a flacărilor. În toată țara s'au lansat liste de subscripție pentru populația păgubită.

La Librăria „Concordia”, Arad, Strada Deák Ferenc nrul 20 se află de vânzare următoarele calendare:

Calendarul Asociațiunii, Sibiu 40 fil.

Calendarul Poporului, Sibiu 40 fil.

Calendarul Diecezan, Arad 60 fil.

Calendarul Poporului Român, Budapesta 40 fil.

Primele 2 calendare se pot folosi și ca calendar de buzunar, având mărimea de 15×11¹/₂ cm. Pentru porto să se adauge 10 fil. de fiecare calendar. (Recomandat cu 25 fil. mai mult.)

Ultima ora.

TRATATIVELE DE PACE CU MUNTE-NEGRU ÎNCĂ NU S'AU ÎNCEPUT.

Viena. — **Tratativele de pace cu Muntenegru încă nu s'au început**, deoarece mai întâiu are să se termine depunerea armelor. Muntenegru ceruse armistițiul încă înainte de capitulare, dar monarhia l'a refuzat, ca nu cumva să primească întăriri. **Tratat cu refuz Muntenegru a cerut să îl facem cunoscute condițiile pentru începerea tratativelor de pace, pe cari regele Nichita le-a acceptat.**

Capitularea Muntenegrului a provocat mare consternare în statele Înțelegerii.

REGELE NICHITA ȘI-A PREDAT SABIA GENERALULUI KÖVESS.

Roma. — **Regele Nichita a predat sabia sa în Grahovo generalului Kövess.** Generalii **Visevici și Vahitovici n'au voit să se predeie și s'au refugiat la Sârbi.**

Zürich. — **Gvernul muntenegrin a incredințat cu apărarea intereselor supușilor săi din Franța și Italia pe ministrul Spaniei din aceste state. Consulatele muntenegrine din statele Înțelegerii și-au sistat activitatea.**

Londra. — **Daily Telegraph anunță din Roma: Capitulara regelui Nichita a provocat o desbinare în familia sa.** Prințul Danilo, care a fost expulsat împreună cu soția sa de origine germană, acum un an și jumătate, se întoarce în Muntenegru, iar prințul Mirco care are simțeminte slave a sosit împreună cu soția sa ca oaspe al reginei Italiei.

Se caută

pentru administrația ziarului „Românul”
uu adiunct

Ofertele însoțite cu indicarea pretențiilor
sunt a se trimite la

TIPOGRAFIA „CONCORDIA”
Arad.

Un comis harnic,

află loc, sub condiții favorabile la Firma
IOAN COMȘA & FIU,
(Co 2570-3) Seliște (Szelistye).

Caut

un practicant

care are 8—10 luni practică pe lângă toată
proviziunea și 80 de coroane lunar.

VIRGIL VLAD.
farmacist.

Va 2587-10

Gyulafehérvár.

ANUNȚ.

Un practicant sau practicantă
poate afla aplicare îndată la institutul nost u.

„SENTINELA”

instituit de economii și credit ca societate
pe acții în Satul-Nou — Révaujfalu.
Se 2563-10

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprie-
tarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea,
căoi Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe
lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anul 1913 — 1914

Vin alb — — — 1.40 1.15

Rizling — — — 1.50 1.20

Roșu de Mincă — — 1.80 1.30

Cartenet — — — 1.60 —

Vinuri noi din anul 1915.

Vin alb — — — — —.88

Rizling — — — — —.90

Șiller — — — — —.96

Vinul se expediază cu rambursă de la 50
litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Se 2512

Petru Benea

prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

ANUNȚ.

În cancelaria notarului cercual din Săsciori
(Szászcsor) (Szeben m.) află aplicare mo-
mentană un cancelist Domn sau Dom-
nișoară; cei cu practică bună în afacerile
notariale pe lângă 120 Cor; iar cei cu
practică mai puțină 85 Cor. salar lunar.

Preferiți sunt cei cu diplomă de notar,
iar fiind postul de vice-notar vacant pot fi
cu timpul aleși în acest post definitiv.

Săsciori, (Szászcsor, Szeben m.) la 18
ianuarie 1916.

Augustin Bărsanu,
notar cercual.

(Ba 2571-3)

Imprumuturi de amortizare pe proprietăți:

pe 50 ani 586 } curs 92
" 30 " 677 }
" 35 " 641 }

pe 50 ani 630 } curs 95
" 35 " 680 }

: : Mijlocește : :

Szücs F. Vilmos

reprezentantul soc. „Nagy-
szebeni földhitelintézet”

Arad, Karolina utca 8 sz.

Va 2587-10

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuțelor de
ciocoladă și zaharicale pen-
tru prețuri de fabrică. :: ::

In depozit: Kugler, Hel-
ler, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,

Piața Andrássy, colțul Salacz utca

Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ca 2270)

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, per-
dele de dantele și de pânură se curățese și vopsese cu multă grijă și specialitate în

stabilimentul meu industrial de vopsitorie de pânuri și de curățitorie chimică,

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despartământ special pentru
curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hai-
nele de pânură și de mătasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsese grabnic în
negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparaază cu specialitate în
croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

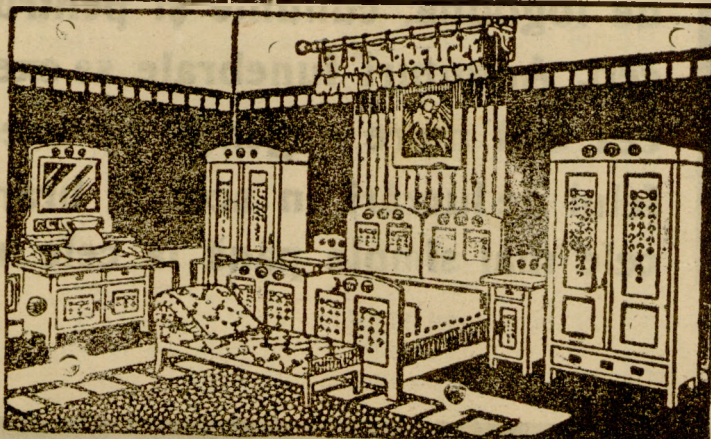
Lucza József, vopsitor de pânuri și curățitor chimic **Szeged.**

TELEFON:
994.

Právälle și stabiliment principal:
str. Laudon, nrul 9, colțul
pieței Valeria. (Lu 2106)

TELEFON:
994.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile VARȘET, strada Kudritzner numărul 44—46.

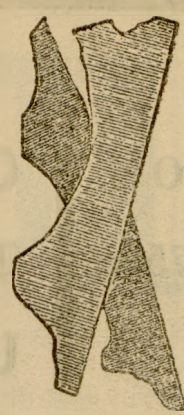

Cea mai renumita

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Versecz).

pregătește mobilele cele mai moderne
și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piano excelente, co-
voare, perdele, țesături foarte fine și
mașini de cusut. — (Sa 113)

Pielării (Co 2127)

talpe
achizite p. ghetete
instrumente pentru

pantofari și cismari

se pot procura mai bine
la

Gyöngy Sándor

magazin de pielărie

BUDAPEST, III., Tavasz-u. 1. sz.

Vechi și recunoscute intre-
prinderi de pompe funebre.

Având în vedere justele interese mo-
rale și materiale ale familiilor îndoli-
ate, dar și interesul propriu, au în-
ființat o centrală în

Budapesta, VII., bulev. Üllői,
numărul 14. etajul 1., ușa 1.,
care rezolvă deopotrivă chestia trans-
portării de oriunde acasă a eroilor
morți chiar și în străinătate. Centra-
la are legături strânse și directe cu
organizațiile similare din străinătate
pentru rezolvirea norocoasă a incre-
dințarilor internaționale.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patre ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tălat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri
moderate :**